

Devleti ayakta tutan sosyal hizmet: ABD örneği

Prof. Dr. Abdulkadir Ömer

1962 yılında dünyaya gelen Abdülkadir Ömer, 1985 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden mezun oldu. Aynı yerde iç hastalıkları uzmanlığını tamamladı. Kariyerine araştırmacı olarak Harvard Üniversitesi Joslin Diyabet Merkezinde devam etti. 2013 yılında Massachusetts Üniversitesinde endokrinoloji diyabet ve metabolizma yan dal uzmanlığını tamamladı. 2013-2016 yılları arasında aynı üniversitede yardımcı doçent ve St. Vincent Hastanesinde endokrinoloji uzmanı olarak çalıştı. 2004 yılında doçent, 2016 yılında profesör unvanlarını alan Ömer, Medipol Üniversitesi Uluslararası Tıp Fakültesi Dekanı olarak görev yapmaktadır.

"Amerika'nın içinde bulunduğu bu zor zamanlarda Amerikalılar olarak sosyal adaleti, inançlarımızı takip etmeli, umudumuzu korumalı ve birbirimizi sevme yollarını bulmalıyız."

Franklin Delano Roosevelt, 1932

Sosyal çalışmacılık kimilerine göre bir sanat, kimilerine göre bir bilim, kimilerine göre de her ikisidir. Sosyal çalışmacılar (social workers) ne yapar şeklinde sorulan bir soru, tipik bir cevapla diğer insanlara yardım etmek şeklinde ya da özel olarak öncelikle sorunlu çocukları olan ailelere ve çocuklara yardım etmek şeklinde cevaplanabilir. Diğer bir tanımla fakirlere yardım etmek şeklinde de cevaplanabilir. Sosyal çalışmacının ilgilendiği konular çok çeşitli alanları kapsar:

- Fakir veya yardıma muhtaç kişilere ve evsizlere barınma yeri aynı ve nakdi destek, sürekli ve sürdürülebilir bir sağlık sigortası kazandırılması.

- Çocuk ve gençlik sorunları: Aile içindeki sorunlardan etkilenen çocuklar; engelli aile bireyleri ve sorunları; okula uyumsuzluk ve derslerde başarısızlığın ardındaki kişisel ailevi ve psikolojik sorunlar; çocuk istismarı, çocukların ihmali, sömürüsü, çocuklara uygulanan iş konusundaki ayrımcılık; erken yaşta gebelik, düşük, intihar; düşük standartlı okullar, okula ulaşım zorlukları; uyuşturucu kullanımının önlenmesi ve gençliğin diğer problemleri.

- Aile sorunları: Aile içi kötü iletişimden kaynaklanan problemler, boşanmalar,

aile içi şiddet ve cinsel istismar.

- Kadın sorunları.

- Fiziksel ve mental sağlık sorunları: AIDS ve benzeri kronik hastalıklar, depresyon, anksiyete ve diğer mental sağlık sorunları olanlara destek ve uyuşturucu kullanımı.

- Yaşlı ve engellilerin sorunları.

- Mülteci sorunları.

- Tüm tabii afetler.

Bu tanımlardan kolaylıkla anlaşılacağı gibi sosyal çalışmacı toplum içindeki çok önemli sorunlarla yakından ilgilenmektedir. Sosyal çalışmacı bahsedilen sorunları inceler, sorunun çözümü için ilgili mercilerle iletişime geçer ve sorunun çözümüne doğrudan veya dolaylı olarak yardımcı olur. Toplumun kanayan yaralarını sarar ve bu sorunların kaynağının kurutulması için politikalar da üretebilir.

ABD'de (ABD) sosyal hizmetler her eyalette, sağlık ve sosyal hizmetler departmanı (department of health and social services) tarafından yürütülmektedir. ABD'de sosyal çalışmacılar genellikle devlet kuruluşlarında, öncelikle okullarda, sığınma barınma evlerinde, evlat edinme kuruluşlarında, mahkemelerde, hapisanelerde, hastanelerde ve tedavi merkezlerinde çalışırlar. Ayrıca kâr amaçlı (özel bakım evleri ile, uzun süreli bakım merkezlerinde) veya kâr amacı gütmeyen

kuruluşlarda (sivil toplum kuruluşlarında), dini inanç temelli kuruluşlarda, danışma merkezlerinde, evsizleri barındıran merkezlerde, uluslararası merkezlerde ve askeri kuruluşlarda çalışabilirler. Sosyal çalışmacılar bu konuda çalışan diğer kuruluşlarla örneğin psikologlarla, araştırmacılarla, akademisyenlerle, okulların ve şirketlerin insan kaynakları ekibi ile yakın iletişim içinde çalışırlar. Siyasetçilerle beraber çalışan uzman sosyal çalışmacılık alanı da vardır.

ABD'de Sosyal Çalışmacılık Tarihinin Kısa Geçmişi

1877: İlk Amerikan yardım organizasyon sistemi kuruldu.

1886: Şikago'da Jane Adams adlı politikacı tarafından ünlü Hull House kuruldu. Bu kuruluş birçok mülteciye ve fakire yardım sağladı.

1898: Colombia Üniversitesi sosyal çalışmacılar için eğitim vermeye başladı. 1916: Bir sosyal çalışmacı olan Janet Rankin, kongreye seçilen ilk kongre üyesi kadın oldu.

1931: Sosyal çalışmacı olan Jane Adams Nobel ödülünü kazandı.

1935: Franklin Roosevelt'in önerdiği sosyal güvenlik kanunu kongreden geçti. İlk defa sosyal güvenlik, işsizlik maaşı (tazminatı), halk yardımı gibi konularda fakirlere ciddi

bir kazanım sağlandı.

1952: Sosyal çalışma eğitimi üzerine bir konsey kuruldu.

1955: Ulusal Sosyal Çalışmacılar Derneği kuruldu.

1965: ABD Başkanı Lyndon Johnson'ın fakirler için büyük toplum ve savaş konulu çalışması başladı. Emekliler ve engelliler için, şu anda ABD'de yürürlükte olan maaş ve sağlık ödemelerinin yer aldığı, Medicare ve Medicaid programları oluşturuldu.

Bugün Amerikan hükümeti iş istatistikleri departmanı verilere göre ABD'de sosyal çalışmacıların yaklaşık dağılımı şu şekildedir:

- Ailelerle ve okuldaki çocuklarla uğraşan sosyal çalışmacılar: 282.000
- Sağlık ve halk sağlığı sosyal çalışmacıları: 124.000
- Ruh sağlığı ve alışkanlık yapıcı madde kullanımı ile ilgili çalışan sosyal çalışmacılar: 122.000
- Diğer meslek alanları: 66.000

Genel düşüncenin aksine ABD'de sosyal çalışmacıların çoğu özel sektör, STK'lar, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ve inanç temelli kuruluşlar tarafından işe alınmakta ve birçoğu da özel çalışmaktadır. Özellikle çocuk koruma servisleri hariç birçok sosyal çalışmacının iş stresi fazla değildir. Sosyal çalışmacıların çoğunun aynı zamanda ruh sağlığı hastalıkları konusunda da mesleki dereceleri vardır. Genel düşüncenin aksine, sosyal çalışmacılar sorunları doğrudan çözme noktasında değil; uygun kişilerle iletişim sağlanması, hastaların ve ailelerin bilgilendirilmesi ve motivasyonunu artırılması konularında çalışarak hastanın kendi sorunlarını çözmesine yardımcı olmaktadır. Çeşitli yönlerden bakıldığında sosyal çalışmacılar psikologlardan ve sosyologlardan farklıdır.

Sosyal çalışmacının genel özellikleri: İnsanlara yardımcı olmak, mesleki değerlere ve etik kurallara uyum, toplumdaki dini, etnik, kültürel, cinsiyet ve yaş gruplarını iyi tanımak, işine kendini adanmak, hastanın bilgilerini ve sırlarını tam olarak saklamak, kişisel ilişkilerde başarılı olmak, mükemmel analitik ve iletişim deneyimlerine sahip olmak, davranışlarında ve iş yaşamında esnek, dengeli ve yaşam boyu öğrenme isteğine sahip olmak olarak açıklanabilir.

Sosyal çalışmacıların ve sosyal hizmetle-

rin faydaları: Kariyer yapma bakımından birçok fırsatı sunması ve yaşam boyu öğrenme fırsatları sunmasının yanında toplumun değişik kesimlerindeki karmaşık sorunların çözülmesine yardımcı olurlar. Ailede, okulda ve genel olarak toplumda barışın, huzurun ve mutluluğun sağlanmasına ciddi katkı sağlarlar. Toplumda adalet, eşitlik ve insani değerlerin iyileştirilmesine yardımcı olurlar. Bu bakımdan sosyal çalışmacılık değerli bir meslektir.

Sosyal Çalışmacılığın Zor Tarafları: Yukarıda adı geçen konularda uzmanlık sahibi olmak, siyasi ortamlarda çalışmak, sorunlu ailelerle, gruplarla ve çocuklarla çalışmak gerçekten zor bir uğraştır. Sürekli sorunlu insanların sorunlarını dinlemek ve bütün gününü bu şekilde geçirmek kolay bir iş değildir. Sosyal çalışmacılar ciddi, uzun süreli ve nitelikli bir eğitimden sonra ve çoğu eyalette de bir lisansla (resmi mesleki icra etme yetkisi) işe alınmaktadır. Sosyal çalışmacıların mesleği akredite edilmiştir. Çalışırken toplumun çekirdek değerlerini, etik kurallarını ve standartlarını özellikle ve daima en önde tutmak zorunda olup, hizmet etme isteklerini sürekli hale getirmek zorundadır. İşlerinde sosyal adaleti, saygınlığı, insana değer vermeyi, insanlar arası ilişkilerin önemini, bütünlüğünü ve yeterliliğini korurlar.

Sosyal Çalışmacılar Nasıl Yetiştiriyor?

ABD'de liseden sonraki kolej döneminde sosyal alanda veya sosyal çalışma alanında (Bachelor of Social Studies veya Bachelor of Social Work-BSW) lisans derecesi alınabilir ve bu derece kişiyi sosyal çalışma alanına dahil eder. Lisans derecesine sahip olan kişiler karmaşık olmayan sorunlarla ilgili işlerde çalışabilir. Sonrasında tamamlanacak bir yüksek lisans (Masters in Social Work-MSW) kişiyi daha ileri donanıma sahip kılar. Kariyerin üçüncü bölümünde bu alanda doktora (PhD) yapılabilir. ABD'de master ve doktora derecelerini Amerikan İşçilik Departmanı (Department of Labor) veya Council on Social Work Education (CSWE) onaylar. Bunun yanında alınan çalışma izni, her eyalette ayrıca gözden geçirilmektedir. Sosyal çalışmacıların ABD'deki meslek kuruluşu Ulusal Sosyal Çalışmacılar Birliği (National Association of Social Workers, NASW) olup, meslekle ilgili her türlü etik kurallarını ve çalışma standartlarını saptar ve denetler. Eya-

letler mesleki çalışma izni vermede ve yenilemede bu kuruluşun standartlarını temel almaktadır.

Özel Alanlarda Sosyal Hizmetler

Çocuklarla ilgili sosyal çalışma alanları: Sosyal çalışmacıların yarısına yakını çocuklarla ilgili konularda faaliyet vermektedir. Amerikan yaşam sisteminde son yıllardaki değişikliklere bağlı olarak tipik ailelerin çocukları yanında tek anne ya da babalı (tek ebeveynli) ailelerin çocukları, evlat edinilmiş çocukların olduğu aileler, aynı cins ebeveynlerin oluşturduğu evliliklerin içinde yer alan çocuklar, büyük anne ve büyük babalar tarafından veya diğer aile bireyleri tarafından büyütülen çocuklar, ikinci veya üçüncü kez evlilik sonucu ortaya çıkan çocuklar, mülteci ailelerin çocukları, değişik etnik, kültürel, dini, inaniş mensup (anne baba farklı dinden) kişilerin evliliklerinden ortaya çıkan çocukların sayısı artmakta ve sıklıkta göze çarpmaktadır.

Çocukları koruma ile ilgili çalışan sosyal çalışmacılar (child protection services): Bu gruptaki çocuklar gerçekten zor ve kompleks sorunlarla karşılaştıkları ve sorunların çözümü uzun zaman ve efor harcamayı gerektirdiği için bu bölümde çalışan sosyal çalışmacılar belli özelliklere sahip olmalıdır. Bu konu devletin sorumluluğu altında olduğu için bu bölümde çalışan sosyal çalışmacılar devlet tarafından görevlendirilmiştir. Burada öncelikle çocuğun menfaatine en iyi yararı sağlayacak kararın alınması amaçlanır. Aynı zamanda ailenin bütünlüğü de göz önünde tutulur. Bu nedenlerle aynı konuda birden fazla sosyal çalışmacının görev yapması gerekebilir.

Evlat edinme ve sorunlu ailesinden alınan çocuğun koruyucu ailelere (foster family) yerleştirilmesi: Sosyal çalışmacılar bu alanda hem bakıma ihtiyacı olan çocukların izlenmesinde hem de bu çocukları evlat edinecek geçici veya kalıcı süre bakımını sağlayacak ailelerin seçiminde rol oynar. Çocuklar yeni ailelerin yanına yerleştikten sonra düzenli olarak aileyi ziyaret ederek çocuğun bakımını izler ve denetler. Çocuk istismarı ile ilgili bir duyum alındığında ve bir kanıt olduğunda sosyal çalışmacı ailenin izni gerekmeden çocuğu devlet koruması altına alabilme yetkisine sahiptir. Örneğin ABD'de Massachusetts Eyaletinde 11 yaş altında bir çocuğun evde erişkin olmadan (bakıcı veya aile üyeleri) yalnız

birakılması çocuğun ihmali anlamına gelmektedir. Böyle bir durum saptandığında (örneğin komşulardan şikâyeti), sosyal çalışmacı çocuğu ailesinden izin istemeden alabilme yetkisine sahiptir. Alınan çocuk öncelikle geçici olarak devlet gözetiminde ve koruması altında tutulur daha sonra ailesine dönebilir veya korumacı ailenin yanına yerleştirilir.

Bu alanda çalışan sosyal çalışmacılarda risk saptama ve iyi karar verme deneyimleri, aile ve çocuklarla ilgili konulara hassasiyet, mülakat deneyimleri ve hassas soruları usulüne göre sorabilme kabiliyeti, sorunlu kişilerle iletişimde deneyimli olabilme kapasitesi, iyi yazabilme deneyimi, zor ortamlarda çalışabilme kapasiteleri ve dayanıklılığı, bütün yaştaki insanlarla iyi iletişim kapasitesi, bir çok görevi aynı anda yapabilme ve öncelikleri oluşturabilme kapasitesi, kriz yönetimi ve problem çözme konularında deneyim, stresli ve kriz içindeki ailelerin sorunlarına empati içinde yaklaşabilme, objektif olabilme ve farklı düşünceleri olan kişilere karşı dengeli yaklaşabilme özellikleri, kendi öz bakımını çok iyi yapabilen, duygusal olarak dayanıklı, çok iyi iletişim deneyimleri olan, kültürel olarak hassas ve diğer bir çok kültürel özelliklere saygılı kişiler olması gibi özellikler aranır.

Okul çocukları ile ilgili sorunların çözümünde sosyal çalışma alanları: Bu konuda Americorps, Big Brothers Big Sisters, Boys And Girls Club Of America, Communities In Schools, Teach For America gibi sosyal çalışma grupları mevcuttur. Her eyaletin veya okulun kendine has kuralları olmakla beraber sosyal çalışmacının esas amacı, öğrencilerin aileleri ve toplum (sınıftaki diğer öğrenciler ve öğretmen) arasındaki iletişimini güçlendirerek sorunları çözmek ve öğrencinin başarısını artırmaktır. Çalışma esnasında öğrenciye sosyal, duygusal, davranışsal, uyumsal ve fonksiyonel destek sağlanır. Sosyal çalışmacı, ailelerle okullar ve öğrenciler arasında köprü görevi görmektedir. Özellikle uyuşturucu madde kullanımı, erken yaşta gebelik, ihmal, kendi kendine zarar verme gibi konularda eğitim toplantıları düzenler ve öğrenciye destek sağlayabilirler. Gerekli olduğunda öğrencileri tek tek yakından izlerler. Büyük sorunların ortaya çıkmasını (örneğin uyuşturucu krizine girmek, aşırı doz uyuşturucu kullanımı, intihar teşebbüsleri, etrafa zarar verme) önlerler. Sosyal çalışmacıların öğrencilere yardımı okul zamanı ile sınırlı

değildir. Okul sonrasında öğrencinin gelişimine yönelik derslere destek olacak müzik, dans, sanat, spor grupları gibi gruplar oluşturarak öğrencilere destek sağlanmasına da yardımcı olurlar.

Özel eğitimle ilgili sosyal çalışmalar: Okul içinde fiziksel veya mental sorunları olan öğrenciler gibi özel eğitim gereken durumlarda da sosyal çalışmacılar yardım sağlayabilmektedir.

Üniversitede sosyal çalışma alanları: Üniversitede öğrencilerin sıkça karşılaştığı cinsel taciz, depresyon, derslerle baş etme, okul zamanını en iyi kullanma gibi durumlarda destek sağlanabilmektedir. Sosyal çalışmacılar üniversite tarafından işe alınmaktadır. Son yıllarda ABD'de çok fazla üniversite sosyal çalışmacının değerini daha iyi anlamakta ve onları işe almaktadır. Üniversitede çalışacak sosyal çalışmacıların yeterlilik ve deneyim kriterleri biraz daha farklıdır.

Erişkin ve yaşlıların sorunlarının çözümünde sosyal çalışmacıların rolü: ABD'de önümüzdeki yıllarda erişkinlerle ilgili sosyal çalışmalara ve çalışmacılara çok daha fazla ihtiyaç olacaktır. 2020 tahminlerine göre ABD'de her beş kişiden biri 65 yaş üstünde olacaktır. Amerikan Ulusal Yaşlılık İstismar Merkezinin 2000 yılı verilerine göre, tahminen 65 yaş üstünde bulunan 1-2 milyon Amerikalı, bir çeşit istismara maruz kalmakta, olguların çoğunda istismarın aile üyeleri (çocukları veya eşleri) tarafından yapıldığı bildirilmektedir. İstismar konuları arasında fiziksel veya cinsel istismar, duygusal istismar, ihmal, sömürü ve terk etme gibi konular sıklıkla yer almaktadır. Erişkin koruma programlarında çalışan sosyal çalışmacılar çocuklarda olduğu gibi konuyla ilgili bilgileri toplar, mülakatlar yapar ve sorunu kanuni zemine taşır. Buradaki süreçte erişkin sorunlarıyla çalışan sosyal çalışmacı sorunu kanuni zemine taşırken kişinin onayını almak zorundadır.

Erişkinlerin gününbirlik aktivite merkezlerinde (adult day center) sosyal çalışmacıların rolü: Gününbirlik aktivite merkezleri ABD'de yaşlıların ve bazı grupların toplandığı ve günlük aktivitelerini yaptıkları ve zamanlarını sosyal bir ortamda geçirdikleri merkezlerdir. Özellikle Alzheimer gibi kognitif bozuklukları olanlar için etkin kullanılmaktadır. Burada grubun başında profesyonel sağlık ekibi (hemşire, doktor yardımcısı ve varsa hekim) ve sistemi yürüten kişiler bulunur. Burada sosyal

çalışmacı hastanın ya da kişinin fiziksel ve mental sağlık gereksinimlerinin karşılanmasına ve sosyal izolasyonun azaltılmasına ciddi olarak yardımda bulunmaktadır. Gününbirlik aktivite merkezlerinde eğitimsel, eğlendirici, dinlendirici, oyalayıcı ve öz destek grup aktiviteleri, spor aktiviteleri yer alır.

İkamet yerlerinde sosyal çalışma alanları: ABD'de grup evleri (group homes), yardımla ikamet edilen merkezler (assisted living facility) gibi özel ikamet merkezlerinde sosyal çalışmacılar mukim kişilere destek sağlamaktadır.

Psiko geriatrideki uygulamalar: ABD'de Hastalık Kontrol ve Koruma Merkezinin (Centers for Disease Control and Prevention, CDC) 2007 verilerine göre 55 yaş üstündeki Amerikalıların %20'sinde depresyon, anksiyete ve demans gibi bozukluklar görülmektedir. Aile hekimlerinin hizmet verilerine göre bu sıklık %37'ye erişebilmektedir. 65 yaş üstü Amerikalılarda sadece demans sıklığı %10'a varmıştır.

Sağlık kuruluşlarında sosyal çalışmalar: ABD'de sosyal çalışmacılar 2003 yılından itibaren sağlık sistemi içinde ciddi görevler almaya başlamışlardır. ABD'de sağlık sistemi komplekstir. Ciddi sayıda kişi hala sigortasız olarak yaşamaktadır. Örneğin 2007 yılındaki verilere göre 47 milyon kişinin sigortası yoktur. Daha sonra genel sağlık sigortasına kayıt yapılması yönünde politika oluşturmasına rağmen, sigortasız insanların sayısı 2017 yılı itibarı ile 27 milyon olarak bildirmiştir. Teknolojinin ilerlemesi, hizmetteki ayrıntılar, uzmanlık alanlarının sayıca artışı ve hizmetin derinleşmesi sağlık sisteminde maliyeti ciddi olarak artırmıştır. Sosyal çalışmacının bu noktadaki görevi, kişilerin kendilerine en uygun hizmeti seçmesinde rehberlik etmesi olarak söylenebilir. Sosyal çalışmacılar sağlık sistemi içinde hemen her yerde yer almaktadır. Özellikle akut ve kronik hasta bakımı ile ilgili merkezlerde, hastanelerde, rehabilitasyon merkezlerinde, özel ikamet noktalarında, grup evlerinde (group home), kısmi yardımla yaşam merkezlerinde (assisted living) rehabilitasyon merkezlerinde, ev bakımı sistemlerinde, hospis merkezlerinde, doktor muayenesinde ve diğer polikliniklerde sosyal çalışmacılar kolayca kendilerine iş bulabilmekteler. Bu merkezlerde sağlık eğitimi, psikososyal destek, hastalıkla ilgili akut krizlerin önlenmesi (örneğin uyuşturucu kullanımına

bağlı akut zehirlenme veya yoksunluk sendromu) ve özellikli olguların yönetimi konularında hizmet sağlamakta, özellikle hastaya tavsiye verme konusunda ve hastanın seçenekleri görmesi noktasında ciddi yardımlar sunmaktadır.

Hastanelerde ve diğer sağlık kuruluşlarında sosyal çalışma: ABD'de 65 yaş üstü nüfusun %88'inde kalp hastalığı, kanser, felç, diyabet gibi en azından bir kronik hastalık görülmektedir. Bu alanda çalışan sosyal çalışmacılar, hastaların psikososyal durum tespiti, aileye destek hizmetleri, evde bakım, hospis, hastaneden taburcu işlemleri ve benzeri konularda hastalara yardım sağlamaktadır. ABD'de 10 yıllık hekimlik pratiğimde dikkatimi çeken en önemli konulardan biri de hekim ve hemşire gibi sağlık personelinin yanında, sosyal çalışmacıların da hastaneye yatan hastalarla, yatışından itibaren ilgilenmesi ve destek vermesidir. Hastaların özellikle hastaneden taburcu işlemlerinden sonra nereye gideceği, herhangi bir sosyal hakkı olmayanların yeni sosyal hak kazanım işlemleri ve hangi sosyal kuruluşa başvuracakları işlemleri sosyal çalışmacı tarafından yürütülür.

Hastanelerde sosyal çalışmacılar: Sosyal çalışmacılar hastanelerde yeni tanı, travma, kronik hastalıklar gibi konularda direkt hizmet sağlayabildikleri gibi hastaların yardıma ihtiyaç duymadan eski fonksiyonlarına ulaşmalarına ve topluma kazandırılmalarına da yardım sağlarlar. Doktorlara hastanın ruhsal, psikolojik, aile yapısı ile ilgili ciddi bilgiler vererek ciddi bilgi desteği sağlarlar. Hastaların tedavi ve nekahet dönemlerinin sorunsuz şekilde yürütülmesine yardımcı olurlar. Hastalara psikososyal destek sağlarlar. Hasta, yakınları ve ailelerini eğitirler. Böylece onların beklentilerini en gerçekçi şekilde karşılamalarına yardımcı olurlar. Sağlıksız davranış konularında (örneğin sigara alkol vb.) hastaları bilgilendirir, hastaların haklarını anlamalarına yardımcı olurlar. Özellikle ihmal, suiistimal ve psikososyal yüksek risk faktörü gibi durumlarda doktoru bilgilendirirler. Birçok sosyal çalışmacı yaşlılık, çocuk veya bebek hastalıkları, şeker hastaları, kanser, kadın doğum hastalıkları ve ağır yönetimi gibi özellik arz eden durumlarda uzmanlık kazanmışlardır.

Acil polikliniklerde ve hastanelerin acil servislerinde sosyal çalışmacı: Bu konu özel uzmanlık gerektiren bir konudur. Uyuşturucu kullanımına bağlı krizlerin

önlenmesinde, uyuşturucu kullanımına bağlı intoksikasyon veya yoksunluk kriz yönetiminde ciddi bilgiler sağlayarak sistemin çok az sorunla ilerlemesine yardımcı olurlar. Acil servis sosyal çalışmacıları tıbbi ekiple, hasta ve aileleri arasında ciddi bir köprü görevi görürler. Özellikle hastaların acil servisten yoğun bakıma giriş çıkışlarında hasta yakınlarına ciddi bir iletişim ve yardım sağlarlar. Hasta yakınlarına psikolojik ilk yardım desteği verirler, bu noktada hastaların bütün sorularını cevaplayan insanlardır. Örneğin bir kaza sonucu acil servise gelen çocuğun ailesinin bilgilendirilmesi ve Alzheimer dolayısıyla yakınına kaybeden bir aile üyesinin teskini bunlara tipik örneklerdir.

Halk sağlığı konusunda çalışan sosyal çalışmacı: Bu da önem arz eden bir husus olup burada sosyal çalışmacılar aile planlaması, bebek ve çocukların eğitimi, iş hayatına geçiş, çocuk hastalıkları ve ölümleri, HIV bulaşmasının önlenmesi gibi konularında ciddi destek sağlarlar.

Bunların yanında bazı sosyal çalışmacılar devlet tarafından görevlendirilerek toplumun acil afetlere hazırlık ve yönetiminde, belli bölgelerdeki salgın hastalıklarla uğraşma konularında, toksik veya kimyasal zehirlenme konularında destek sağlarlar. Genel olarak aile içi şiddetin önlenmesi, sağlıklı beslenme, kilo verme, sigaranın bırakılması ve uyuşturucu madde kullanımının önlenmesi ve tedavisi gibi konularda da çalışırlar.

Araştırma ve politika üretme alanlarında sosyal çalışma imkanları: Bu konuda çalışan sosyal çalışmacılar, ABD temsilciler meclisi veya senatosunda kendi alanlarıyla ilgili yeni politika oluşturulması, mevcut sistemde sosyal hakların iyileştirilmesi gibi konularda çalışabilmekte, Amerika Emekli İnsanlar Birliği gibi kuruluşlara danışmanlık yapabilmektedirler. Sosyal çalışmacılar yaşlılık ve ilgili konularda da araştırma yapabilmektedirler. Özellikle üniversitelerde ve STK'larda çalışabilmektedirler.

Ruh sağlığı ve madde bağımlılığı konusunda sosyal hizmetler: Bu konudaki sosyal hizmet faaliyetlerinin geçmişi 50 yıl öncesine dayanmaktadır. 1700'lü yıllardan 1950'lere kadar ruh sağlığı bozuk olan insanlar, kendi izinleri olmaksızın süresiz olarak kalıcı hastanelerde yatırılmakta idi. Dünya Sağlık Örgütü'nün hastalıkların topluma üzerindeki maliyeti

(global burden of diseases) konusundaki sıralamasında erken yaşta ölüm konusunda major depresyon, bipolar depresyon, şizofreni ve obsesif kompulsif bozukluklar gibi dört büyük ruh sağlığı hastalığı yer almaktadır. Uyuşturucu veya keyif verici madde alışkanlığı kullanımı çoğu zaman psikolojik bozukluklarla beraber görülmektedir. 2006 yılı verilerine göre ABD'de 22 milyondan fazla kişinin uyuşturucu veya keyif verici madde bağımlısı olarak yaşamakta olduğu saptanmış ve 2 milyon 500 bin kişinin bu alışkanlıktan kurtulmak için tedavi aldığı bildirilmiştir. 1992 yılı verilerine göre bu hastalıkların tedavisi ve izlenmesi için 245 milyar dolardan fazla para harcanmıştır. Bu alanda çalışan sosyal çalışmacılar özel olarak eğitilmişlerdir. Hastalara, hastalıkları ile ilgili bilgi ve destek vermekte, özellikle uyuşturucu bağımlılığından kurtulma ve bağımlılığın önlenmesi konusunda çaba göstermektedirler.

Klinik sosyal çalışmacı: Hastanelerde, muayenehanelerde, polikliniklerde, barınma yerlerinde öncelikle devlet tarafından istihdam edilmekte, hastalara ve hekimlere ciddi anlamda yardım sağlamaktadırlar. Sonuç olarak hastaların ve ailelerin sağlık sorunlarından kurtulma ve uyuşturucu gibi alışkanlıkları bırakma şansları artmaktadır.

İşyerlerinde sosyal hizmetler: 1970'li yıllardan sonra ABD'de işverenler çalışanlarına sosyal hizmetler sunmaya başlamışlardır. Çalışanlara herhangi bir sosyal konuda; örneğin aile içi şiddet, sorunlu çocuk, evde kronik sorunların yönetimi, evlilik sorunları, kronik sağlık sorunlarının yönetimi gibi konularda destek verebilmektedir.

Askeri alanda çalışan sosyal çalışmacılar: Bu alanda çalışan kişiler askeriye tarafından işe alınarak askerlere, ailelerine, çocuklarına, evsiz kalmış emekli askerlere (veterans) fiziksel ve mental rehabilitasyon, uyuşturucu bağımlılığı, yaşlılık, post travmatik stres bozukluğu konularında; hapse girip çıkan emekli askerlerin topluma yeniden entegrasyonunda ve kadın sağlığı konularında yardım sağlamaktadırlar.

Kaynaklar

101 Careers in Social Work. Ritter JA, Halaevalu FOV, Kiernan-Stern M. Springer NY 2009. ISBN: 978-0-8261-5405-7.

<https://www.mass.gov/topics/health-social-services> giriş tarihi: 1.7.2019.